Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2016-00176

KVY Rytkönen Riikka(SM), Kartila Marja(UM) 05.04.2016

Asia

OSA; EU:n oikeus- ja sisäministereiden ja toimielinten edustajien ylimääräinen kokous Brysselin terrori-iskujen vuoksi 24.3.2016

Kokous

EU:n oikeus- ja sisäministereiden ja EU:n toimielinten edustajien ylimääräinen kokous 24.03.2016

Jäsenvaltioiden oikeus- ja sisäministerit ja EU-instituutioiden edustajat pitivät yhteisen kokouksen Brysselissä 22.3.2016 tehtyjen terrori-iskujen vuoksi. Iskut tehtiin Zaventemin lentokentällä ja EU-alueen läheisellä Maalbekin metroasemalla. Kokouksen monissa puheenvuoroissa tuotiin esille keskeisinä asioina tietojen vaihdon tehostaminen, tietojärjestelmien hyväksikäyttö, radikalisoitumisen torjunta ja rajavalvonta, joiden kaikkien kohdalla pääasiallinen vastuu tehokkuudesta on jäsenvaltioilla. KOM:n tulevaa tiedonantoa tietojärjestelmien yhteen toimivuudesta pidettiin tervetulleena. Kokouksessa hyväksyttiin yhteinen julkilausuma, joka sisältää 10 keskeistä asiaa, joiden hyödyntäminen terrorismin torjunnassa on keskeistä ja joiden osalta tulee edistyä. Muutoin PJ ei tehnyt yksityiskohtaista johtopäätöstä kokouksen lopputuloksesta. Kokouksessa olivat paikalla myös komission varapuheenjohtaja Timmermans, komissaarit Avramopoulos ja Jourova sekä Euroopan parlamentin varapuhemies Sylvie Guillaume.

Puheenjohtajamaa järjesti Brysselissä EU:n oikeus- ja sisäministereiden ja instituutioiden edustajien ylimääräisen kokouksen Zaventemin lentokentällä ja Maalbekin metroasemalla 22.3.2016 tapahtuneiden terrori-iskujen johdosta. PJ oli laatinut yhteisen julkilausuman, joka on tarkoitus hyväksyä kokouksessa. Julkilausumassa on 10 eri kohtaa: Pariisin ja Brysselin iskujen tutkinta ja terroristiverkostojen hajottaminen, PNR, meneillään olevien toimien toteuttaminen, kuljetussektorin turvallisuus, tietojärjestelmien yhteensopivuus, sähköiset todistusaineistot, ennalta estävät toimet, kuten radikalisoitumisen torjuminen ja viestintästrategiat, CTG:n (Counter Terrorism Group, terrorisminvastainen työryhmä) työ, JIT:n (Joint Investigation Teams, yhteiset tutkintaryhmät) hyödyntäminen ja ECTC (European Counter Terrorism Center, Euroopan terrorismintorjuntakeskus).

BE sisä- ja oikeusministerit kertoivat aluksi terrori-iskuista ja toimista niiden jälkeen.

KOM/Timmermans käytti voimakkaan puheenvuoron, jossa hän totesi Belgian surun olevan myös komission surun ja että muodostamme kaikki kokonaisuuden, jonka tulee osoittaa, että puolustamme moniarvoista elämäntapaa, vaikka sen vuoksi meitä vihataan. KOM:n toimintamahdollisuudet ovat vaatimattomat ja siksi KOM vetosi siihen, että jäsenvaltiot ja niiden tiedustelupalvelut tekevät yhteistyötä ja vaihtavat tietoja. Avoinna olevat ehdotukset (PNR, ampuma-aseet, terrorismintorjuntaa koskeva direktiivi) tulee saattaa päätökseen ja kesäkuussa on tarkoitus antaa rahanpesua koskeva ehdotus.

KOM/Avramopoulos totesi, että iskut Brysselissä eivät olleet yllätys, ne olivat samankaltaisia kuin Pariisissa ja niiden takana oli sama verkostokin. Tiedonkeruu ja vaihto ovat kulmakivi ja siinä on puutteita maiden sisälläkin. KOM tulee antamaan lähiviikkoina tiedonannon tiedonvaihdosta ja tietojärjestelmien yhteensopivuudesta. Käsittelyssä olevat esitykset on saatava pikaisesti hyväksyttyä ja olemassa olevien instrumenttien hyödyntämistä on tehostettava.

KOM/Jourova kävi läpi useita ehdotuksia, jotka ovat työn alla tai jotka KOM tulee antamaan (ECRIS, tietosuojapaketti, terrorismin rahoitusta koskevat ehdotukset). Hän kiinnitti paljon huomiota radikalisoitumisen estämiseen ja netissä tapahtuvaan vihapuheiden torjumiseen, missä IT-yrityksillä ja kansalaisjärjestöillä on iso rooli, ja vankiloissa tapahtuvan työn merkitykseen. Jourova totesi myös, että sähköiset todistusaineistot tulee turvata ja kertoi, että EU:n ja USA:n välinen oikeusapusopimus tulee voimaan kesäkuussa 2016. Jourova toi esille myös terrorismin uhrien oikeuksien kirjan.

EP:n varapuhemies Guillaume kertoi, että isoja asioita on jo tehty kuten Europolin hyväksyminen. PNR halutaan hyväksyä suurella enemmistöllä ja siitä on tarkoitus äänestää 11.4. ja tietosuojapaketista sekä NIS-direktiivistä toukokuussa. EP on myös hyväksynyt oman radikalisoitumisen estämisohjelmansa. EP toivoo, että Schengenin rajasäännöstöstä saavutetaan NL:n kaudella sopimus. Ampuma-aseiden osalta EP ei halua vain sisämarkkinoita huomioivaa säännöstä, vaan myös edistämään turvallisuutta. EP pyrkii siihen, että se olisi kesäkuussa valmis aloittamaan trilogit. Myös EP toi esille puutteet tiedonvaihdossa ja niiden analyysissa, mikä johtuu osittain siitä, että olemassa olevia instrumentteja, kuten SIS ja Prüm, ei hyödynnetä riittävästi.

Lähes kaikki valtuuskunnat käyttivät puheenvuoron. Muutamissa puheenvuoroissa luonnehdittiin tilannetta yleisemmällä tasolla ja niissä tuotiin esiin tarve puolustaa ja korostaa demokraattisia periaatteita ja eurooppalaisia arvoja sekä antaa kansalaisille vastauksia. Lisäksi peräänkuulutettiin tehtyjen päätösten täytäntöönpanoa uusien sijaan.

Radikalisoitumisen torjunta ja irtautumispyrkimysten tukeminen tuotiin esiin useissa puheenvuoroissa. Tähän työhön tulee sitoa mukaan koko yhteiskunta. Myös **FI** piti tärkeänä radikalisoitumisen juurisyihin puuttumista.

Useimmat toivat keskeisinä asioina esiin tietojen vaihdon ja tietojärjestelmien yhteensopivuuden. Esille tuotiin jo aiemmissa kokouksissa usein mainittu tarve tehostaa SIS:n, Interpolin SLTD:n ja Eurodacin hyödyntämistä. KOM:n tuleva tiedonanto nähtiin tarpeellisena lisänä meneillään olevaan työhön. Myös PNR:n lopullista hyväksyntää ilman lisäviiveitä kiirehdittiin (ml. **FI**) ja älykkäitä rajoja koskeva ehdotus koettiin olennaisena osana tiedonsaantia. Myös Europolin hyödyntämisen tärkeyttä korostettiin.

Ulkorajavalvonnan merkitys nostettiin esiin, mukaan lukien EU-kansalaisten tarkastukset ja väärät ja väärennetyt asiakirjat. **FI** totesi olevan tärkeää, että Europol esittäisi mahdollisimman nopeasti pyynnön, joka koskee Kreikan hot spoteissa tarvittavia vierailevia virkamiehiä tulijoiden taustojen selvittämisessä.

Terrorismintorjunnan koordinaattori (CTC) Kerchove totesi, että toimien täytäntöönpanossa on hankaluuksia ja että paljon puhuttu tietojärjestelmien yhteensopivuus ymmärretään eri tahoilla eri tavalla; se voi tarkoittaa tietokantojen tietojen ristiintarkistamista tai kokonaisuutta, jonka avulla voidaan tunnistaa henkilöt. CTC piti kuluvaa vuotta merkityksellisenä muun muassa SIS:n, Eurodacin ja älyrajojen vuoksi. Ennalta estävistä toimista CTC toi esiin vankiloissa tehtävän työn ja internet forumin. CTC toivoi, että terrorismin vastaiset toimet valtavirtaistetaan kaikessa toiminnassa ja kotoutumiseen saadaan kunnon ohjelma. Unionin ulkoisistakin toimista tulee huolehtia.

PJ veti yhteen käydyn keskustelun. Yhteinen julkilausuma hyväksyttiin ja nyt tulee ryhtyä sen toteuttamiseen. Belgiaa kohtaan osoitettiin solidaarisuutta. Ennaltaehkäisevät toimet koetaan ensisijaisina. Unionin yhteisiä perusarvoja ja moniarvoisuutta tulee pitää yllä. Monet toivat esiin PNR:n nopean hyväksynnän tärkeyden.

Suomen edustajat

Sisäministeri Petteri Orpo ja valtuuskunta

Asiakirjat

PJ:n laatima julkilausuma

Liitteet

Viite

Asiasanat	Belgia, oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa, oikeus- ja sisäasiat, poliisiyhteistyö, rajavalvonta, terrorismi, Ranska
Hoitaa	**OM, PLM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, PE, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK